

VITALE STADSLANDSCHAPPEN

DE VITALE ROL VAN
DUURZAME EN TOEGANKELIJKE STADSLANDSCHAPPEN
IN DE EUROPESE STEDELIJKE REGIO'S

EINDRAPPORT VAN HET
SAMENWERKINGSVERBAND SAUL
2006
BOODSCHAPPEN AAN EUROPA

SAMENVATTING

De in het hoofdstuk *Boodschappen aan Europa* verwoordde conclusies zijn het resultaat van het samenwerkingsverband SAUL (*Sustainable & Accessible Urban Landscapes*), een consortium van stedelijke gebieden in Noordwest-Europa (Amsterdam, Frankfurt, Rhein-Main, Londen, Luxemburg, Rhein-Ruhr en Saarland), dat zes jaar lang werkte aan een reeks door Interreg gefinancierde projecten.

Dit document is een korte samenvatting van het SAUL eindrapport. Hun eindrapport behandelt onderwerpen die van cruciaal belang zijn voor de levenskwaliteit van mensen in de Europese stedelijke regio's. Globalisering, postindustriële economische herstructurering en sociale veranderingen hebben de publieke ruimte in en om de stad in transitie gebracht. Zij bieden uitdagingen en mogelijkheden voor zowel groeiende als krimpende stadsregio's. In transnationale samenwerking testte SAUL vernieuwende ruimtelijkeordeningsmogelijkheden en ontwerp oplossingen. In snel veranderende stedelijke regio's is een nieuwe regionale dimensie van ruimtelijke ordening essentieel. Ruimtelijke visies, tot stand gekomen met belanghebbenden en burgers, kunnen een duidelijk beeld scheppen en een gevoel van identiteit creëren.

SAUL toonde de voordelen aan van ruimtelijke inrichting via samenwerking: het verenigen van bestaande

samenwerkingsverbanden en van participatie. Het samenbrengen van een brede alliantie van spelers uit de publieke en de private sector met burgers, kan sociaal kapitaal genereren en uitmonden in nieuwe basisbeginselen voor het bestuur van de open ruimten. De instrumenten van ons *TransPlanLab* en de innovatieve methode van continu evalueren, toonden voor een lerende regio het belang aan van de transnationale benadering. Wij benadrukken de unieke betekenis van nieuwe stadslandschappen in de ontwikkeling van leefbare stedelijke gebieden in het hart van de toekomstige economie van een concurrerend Europa.

In de afgelopen drie jaar brachten de SAUL en SAUL Plus-projecten, met een gezamenlijk budget van € 22 miljoen, een serie transnationale stedelijke landschapsprojecten ten uitvoer. Deze variëren van investeringen in grote regionale parken tot plaatselijke participatie-initiatieven. Ze staan beschreven in *Regional Reports*, een bijlage bij dit eindrapport. Het toont aan hoe waardevol deze projecten waren bij het tot stand komen van regionale strategieën. Dit eindrapport, *Boodschappen aan Europa*, beroept zich op de lessen die zijn geleerd uit de evaluaties.

Het eindrapport met als bijlage het regionale rapport zijn beschikbaar via de website www.saulproject.net

Boodschappen aan Europa

In het economische hart van Europa zijn nieuwe stadslandschappen een realiteit die essentieel is voor de levenskwaliteit van stedelingen. De uitdagingen en mogelijkheden die zij bieden zijn bijzonder, maar vergen een innovatieve aanpak. Hierbij kan op transnationale schaal worden geput uit transnationale schaal moet worden geput uit goede praktijkvoorbeelden.

Politici moeten de nieuwe stadslandschappen en de veranderende maatschappelijke behoeften tot kerndoelen maken van regionaal stedelijke ontwikkelingsstrategieën."

Professionals moeten een antwoord formuleren op de veranderende functies van nieuwe stadslandschappen en, door interpretatie daarvan, nieuwe en betekenisvolle ruimten creëren.

Duurzame regio's zijn die waar mensen willen wonen, nu en in de toekomst. Regionale ruimtelijke strategieën die zijn gebaseerd op breed gedragen toekomstbeelden, geven mensen het gevoel dat ze er zowel lokaal als regionaal thuis horen.

Politici moeten regionale, ruimtelijke strategieën vaststellen die nieuwe mogelijkheden scheppen om de kwaliteit van het leven in de stedelijke regio's te verbeteren. Teneinde een sterkere regionale identiteit te creëren, moeten zij in een regionaal landschapsconcept (met inbegrip van de regionale parken) verschillende plaatselijke belangen verbinden met die van uiteenlopende bevolkingsgroepen.

Professionals moeten nieuwe ruimtelijke ordeningsinstrumenten omarmen, zoals regionale planologie (voor bijvoorbeeld stedelijke netwerken) en methodes hanteren die zijn gericht op consensus, ook die van de burgers. Daarbij moeten zij instrumentarium inzetten dat breed in de samenleving herkende kansen kan verzilveren.

Als gevolg van globalisering en sociale verandering eisen de burgers van Europa meer en meer het voortouw bij de inrichting van hun toekomstige leefomgeving. De nieuwe benadering voor de inrichting en het bestuur van de stadslandschappen van Europa is gebaseerd op het aangaan van samenwerkingsverbanden met die burgers.

Politici moeten politieke steun en financieel commitment geven aan een efficiënte, productieve interactie tussen enerzijds informele en anderzijds de formele planningssystemen. Het resultaat: ruimtelijke planprocessen waar een breed scala aan partners, belanghebbenden en burgers bij is betrokken.

Professionals moeten de creativiteit, de openheid en de flexibiliteit van informele planningsmethoden en netwerken van belanghebbenden waarderen en benutten. Om participatie te koppelen aan, en in te bedden in de formele systemen van planning en bestuur, moeten zij regionale samenwerkingsverbanden en processen op gang brengen die vaardigheden van mensen ondersteunen.

Transnationale samenwerkingsverbanden bevatten de sleutel tot leren en vervolgens tot kennisoverdracht en beter begrip. Een sterk transnationaal samenwerkingsverband levert meer op dan de som van zijn afzonderlijke losse delen en kan gemeenschappelijke doelstellingen in Europa helpen verwezenlijken.

Politici moeten transnationale netwerken gebruiken om capaciteit op te bouwen ter ondersteuning van een lerende regio. Het versterkt structuren van regionale samenwerkingsverbanden in tijden van verandering en geeft mogelijkheden om door ruimtelijke inrichting de nieuwe stadslandschappen te gelde te maken.

Professionals moeten de kansen aangrijpen om transnationaal te leren en moeten uitwisseling bevorderen door het delen van ervaringen, met het doel veranderingen in goede banen te leiden binnen en tussen instituties die betrokken zijn bij stedelijke ontwikkelingen.

Competatieve stedelijke regio's zijn die regio's die een goede leefomgevingskwaliteit bieden. Zij zijn aantrekkelijk voor florissante ondernemingen en hun werknemers. Nieuwe stedelijke gebieden zijn een essentieel element in de ontwikkeling van de structuren, nodig voor toekomstige economische bloei en het sociaal welzijn in Europa.

Politici moeten de hoge waarde van openbare ruimten erkennen en inzetten als cruciaal onderdeel voor de te verbeteren kwaliteit van leven in de stedelijke regio's en daardoor als een groot goed voor de ontwikkeling van economisch succes.

Professionals moeten de volledige potentie van nieuwe stadslandschappen (parken, bossen en landbouwgebieden, binnenstad en periferie) vast onderdeel laten zijn van het ruimtelijk ordeningsbeleid, om daarmee de sociale cohesie te bevorderen.

De Europese Commissie zou moeten waarborgen dat toekomstige transnationale financieringsprogramma's samenwerking stimuleren tussen de belangrijkste Europese stedelijke regio's, zowel in het oosten als in het westen. De Europese Commissie zou eveneens moeten waarborgen dat dit in de gehele Europese Unie (via de basisprincipes van ruimtelijke ordening) wordt ondersteund.

Clive Fox
Anita Konrad
Martin Jones
Rhiannon Lewis
Steve Turner
Groundwork UK
Regional Office, London
www.groundworklondon.org.uk
Tel: +44 (0)20 7922-1230
Rhiannon.Lewis@groundwork.org.uk

MAYOR OF LONDON

Jane Carlsen
John O'Neil
Greater London Authority
www.london.gov.uk
Tel: +44 (0)20 7983-4287
jane.carlsen@london.gov.uk
john.oneil@london.gov.uk

Kirsten Adamczak
Emschergenossenschaft
www.emschergenossenschaft.de
Tel: +49 (0)201 104-2679
adamczak.kirsten@eglv.de

Rainer Kestermann
Sandra Ackermann
Institut für Landes- und
Stadtentwicklungsforschung
und
Bauwesen NRW (ILS NRW)
www.ils.nrw.de
Tel: +49 (0)231 9051-233
rainer.kestermann@ils.nrw.de
Tel: +49 (0)231 9051-218
sandra.ackermann@ils.nrw.de

Reinhard Henke
Susanna Caliendo
Planungsverband
Ballungsraum Frankfurt /
Rhein-Main
www.planungsverband.de
Tel: +49 (0)69 2577-1611
reinhard.henke@planungsverband.de
susanna.caliendo@planungsverband.de

Brigitte Jülch-Schumann
Ministerium für Umwelt
des Saarlandes
www.umwelt.saarland.de
Tel: +49 (0)681 501-4604
b.juelch@umwelt.saarland.de

Andrea Hartz
Planungsgruppe agl
www.agl-online.de
Tel: +49 (0)681 96025-14
andreahartz@agl-online.de

Philippe Peters
Ministère de l'Intérieur et de
l'Aménagement du Territoire
www.etat.lu/MI/MAT
Tel: +352 47869-24
philippe.peters@mat.etat.lu

Paul Rijnaarts
City of Amsterdam
Physical Planning Department
www.dro.amsterdam.nl
Tel: +31 (0)6 14 71 92 74
p.rijnaarts@dro.amsterdam.nl
Jos Gadet
Tel: +31 (0)20 552 78 61
j.gadet@dro.amsterdam.nl

Michiel Firet
Staatsbosbeheer
www.staatsbosbeheer.nl
Tel: +31 (0)6 12 96 18 98
m.firet@staatsbosbeheer.nl

Gedrukt op gerecycled zijde van de Robert Horne Group, dat minimaal bestaat uit 75% hergebruikt vezel, wordt geproduceerd in een fabriek dat het ISO 14001 certificaat is toegewezen voor het bewust omgaan met het milieu. De brij wordt gebleekt door gebruik te maken van een elementair chloor-vrij (ECF) proces.

Alle landen en regio's tezamen met hun SAUL medewerkers hebben zich stevig ingezet voor het werk van het samenwerkingsverband. Ten tijde van het opstellen van dit rapport was nog niet duidelijk voor iedereen of hij alle aanbevelingen van het rapport wenste te accepteren als beleid.